

Jenni Hunnako

11.3.2026

Maa- ja metsätalousvaliokunta

MTK kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon asiasta U 14/2026 vp.

MTK pitää ehdotetun uudistuksen tavoitteita hyvinä, sillä eurooppalainen biotekniikkasektori on pitkään ollut vaikeuksissa huolimatta täällä olevasta korkeatasoisesta perustutkimuksesta ja koulutuksesta. Kokonaisuutena MTK yhtyy valtioneuvoston esittämiin kantoihin uudistuksesta.

MTK yhtyy valtioneuvoston kantoihin koskien muuntogeenisiä organismeja ja niihin liittyviä muutoksia (asetuksen (EU) 2019/6 ja direktiivin 2001/18/EY muuttaminen). Muutoksilla poiskytettäisiin muuntogeenisiä organismeja sisältävät eläinlääkkeet yleisestä EU:n muuntogeenisiä organismeja koskevasta säätelystä ja riskinarvioinnista sekä säädettäisiin uudesta sääntelykehikosta ja riskinarvioinnista geneettisesti muunnelluille mikro-organismeille. MTK kannattaa tätä uudistusta, sillä muuntogeenisiä organismeja säätelevä 2001/18/EY perustuu vanhentuneelle käsitykselle muuntogeenisistä organismeista, niiden riskeistä ja on kokonaisuutena jäänyt jälkeen nykyisestä tieteestä ja teknologiasta. Direktiivi on jäykkä eikä tosiasiallisesti toimi hyvin esim. uusilla genomien muokkaustekniikoilla tuotettujen geneettisesti muunneltujen organismien säätelyssä. Tämän takia esim. direktiivissä säädetty riskinarviointi on tarpeettoman ylimitoitettu eikä monessakaan tilanteessa tosiasiallisesti edistä ihmisten, eläinten tai ympäristön turvallisuutta. Direktiivi 2001/18/EY ja sen soveltamiskäytännöt viimeiseltä reilulta vuosikymmeneltä ovat olleet yksi merkittävä syy eurooppalaisen bioteknologiasektorin vaikeuksille ja tämän takia direktiiviä ja sen soveltamista pitäisi kriittisesti uudelleen tarkastella, kuten nyt tässä uudistuksessa tehdään. MTK erityisesti pitää kannatettavana yksinkertaistettua lupamenettelyä vähäriskisille muuntogeenisille mikro-organismeille.

MTK haluaa kuitenkin kiinnittää valiokunnan huomiota muutamaa huolestuttavaan EU-sääntelytrendiin, jotka ovat läsnä tässä esityksessä: pikakaistojen luominen ja vaikutusten arvioinnin tekemättä jättäminen. EU:ssa sekä kansallisesti on herätty siihen, että hallinnolliset prosessit kestävät liian pitkään ja tämä haittaa mm. yritysten toimintaa. Tätä hitautta on pyritty korjaamaan luomalla ns. pikakaistoja eri asiaryhmille eli nopeutettu tiettyjen asioiden käsittelyä hallintoviranomaisessa ja tuomioistuimessa. Nämä pikakaistat ovat huono lainsäädännöllinen trendi, sillä sen sijaan, että pyrittäisiin korjaamaan hallinnossa olevia systemaattisia ongelmia, niillä vain isketään laastarikorjaus yhdelle asiaryhmälle. Lisäksi mitä useammalle asiaryhmälle säädetään nopeutetusta käsittelystä, sitä useampi hanke kilpailee tästä tilasta. MTK ei kannata tällaisten pikakaistojen luomista, vaan pitää parempana, että hallintoa kokonaisvaltaisesti tehostettaisiin esim. antamalla sille tarpeelliset resurssit kaikkien asiaryhmien nopeammalle käsittelylle.

Toinen huolestuttava puute on se, että komissio ei ole julkaissut vaikutustenarviointia tästä esityksestä. Tätä on perusteltu sillä, että asialla on kiireellinen sääntelytarve. Vaikka MTK pitää esitystä hyvänä ja joitakin uudistuksia sellaisina, jotka olisi jo aikaa sitten pitänyt jossain muodossa tehdä, ei kiire ole hyväksyttävät tekosyy olla perusteellisesti selvittämättä uudistuksen vaikutuksia sektorille. Lainsäädännön pitää pohjautua parhaalle mahdolliselle tutkitulle tiedolle tai arvioille ja ”kiire” ei voi olla syynä sille, että ehdotuksia tehdään sokkona ilman tietoa niiden seurauksista.

Jenni Hunnako
Ympäristöjuristi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry